

**WORLD CULTURE AND INTERNATIONAL
CULTURAL RELATIONS**DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-402-3-6>**CANTATA «YELLOW RIVER» BY THE CHINESE COMPOSER
XIAN XINGHAI AS AN EXAMPLE OF WARTIME COMPOSITION****КАНТАТА «ЖОВТА РІЧКА» КИТАЙСЬКОГО
КОМПОЗИТОРА СЯНЬ СІНХАЯ ЯК ПРИКЛАД
КОМПОЗИЦІЇ ВОЄННИХ РОКІВ****Pieshkova V. A.***Doctor of Philosophy,
Associate Professor at the Department
of Music History
R. Glier Kyiv Municipal Academy
of Music
Kyiv, Ukraine***Пешкова В. А.***доктор філософії,
доцент кафедри історії музики
Київська муніципальна академія
музики імені Р. М. Глієра
м. Київ, Україна*

У навколишньому світі, який наповнений воєнними конфліктами, дуже складно утримувати психологічну рівновагу та піклуватись про ментальне здоров'я. В часи тотальних потрясінь є вірогідність втрати контролю над об'єктивністю свідомості як персоніфікованої, так і колективної.

Важливою ланкою в регулюванні психоемоційного дисбалансу суспільства під час війни стало музичне мистецтво, яке закривало різні афективні потреби. Музичні композиції, що символізують єдність та супротив, сприяють формуванню войовничих настроїв та допомагають втримати оптимальний психологічний стан під час воєнних дій. Одним з творів такої направленості стала відома в історії музики кантата «Жовта річка» китайського композитора Сянь Сінхая 1939 року створення.

Актуальність даної теми визначає суголосність сучасному українському мистецтву, яке попри всі перепони продовжує розвиватись у драматичний для країни час. Вияв впливу музичного

мистецтва на соціум в умовах боротьби за незалежність – постає важливою, актуальною задачею музикознавчої науки сьогодні.

Найбільш руйнівна друга японо-китайська війна 1937–1945 років, яка в офіційних джерелах має назву «антияпонська війна опору китайського народу», відбилася у мистецтві Китаю народнопісенною творчістю, популярною до нашого часу. Саме воєнні події стали каталізатором розвитку музичного мистецтва та визначення його нового положення у китайському суспільстві. Народні маси почали пробуджувати власний бойовий дух та активізувати власні сили у боротьбі проти японських окупантів.

Надзвичайно важливим джерелом формування національної свідомості та колоритним носієм національно-традиційних рис стала саме народна вокальна музика, яка пов'язана зі словом, для втілення якого необхідно на перший план виносити мовленнєву інтонацію. Народно-пісенна традиція Китаю, за визначенням Вей Дзюня – це «складне і багатозначне явище, що поєднує релігію, філософію, мораль і відображає загальний рівень розвитку культури, включаючи художню культуру» [1, с. 19].

Сянь Сінхай у своїй композиторській діяльності запозичував елементи китайської народної музики та синтезував особливості народнопісенної творчості із західноєвропейською музичною традицією. Як зазначає Лі Сінпен у своєму дослідженні, «Сянь Сінхай намагався привнести специфічне національне світосприйняття, але здійснити поєднання художніх досягнень європейської класики з національними виразними засобами» [3, с. 16]. Кантата «Жовта річка» пристрасно оспівує довгу історію китайської нації та звинувачує у жорстокості японських загарбників, демонструє героїчну боротьбу китайського народу. Зазначимо, що самобутній національний колорит у творі виникає завдяки органічному введенню китайських народних інструментів – піпи та сансянів.

Кантата включає увертюру та вісім частин, які пов'язані партією читача у супроводі оркестру («Пісня човнярів Жовтої річки», «Ода Жовтій річці», «Вода Жовтої річки з небес сходить», «Балада про жовту воду», «Музичний діалог на березі річки», «Плач за Жовтою річкою», «Захистити Жовту річку», «Лють Жовтої річки»). Кожна частина відносно незалежна одна від одної, як за змістом так і за музичним образом, що сприяє формуванню різкого контрасту між частинами. Емоційна складова кантати залежить від двох основних тем: антияпоністичних та патріотичних.

Весь твір має чітку драматичну концепцію, що дає слухачам сильний конфлікт. Цей конфлікт полягає на початку між людиною та природою, що проявляється у боротьбі човняра з небезпечними мілинами та швидкими хвилями, а далі – це конфлікт між китайською нацією та японським імперіалізмом.

Увертюра у виконанні оркестру коротко характеризує весь твір. Музика зображує волю і силу народу, символізує потужний національний дух. Боротьба між людиною та природою показує хоробрість і стійкість китайського народу, які потім відкривається шлях до перемоги над японським імперіалізмом та вирішення національних конфліктів.

В кантаті відбувається кілька етапів, які розкривають емоційні суперечності під час боротьби народу: показ суперечностей у частині «Балада про Жовту річку»; посилення суперечностей у частині «Образ Жовтої річки»; вирішення суперечностей у частині «Захистити Жовту річку». Показ, посилення і вирішення цих протиріч стали основою драматизму кантати.

Значну роль у відтворенні національного духу боротьби відіграє вербальний текст кантати, патріотичні вірші китайського поета Гуан Вейрана. Текст викладено простою мовою, близькою до народної поезії і є рядом закінчених поетичних картин. Дослідник Хуан Лей виділяє два драматургічні плани вербального тексту: «той, що проговорюється (від першої особи – поета=автора) – ведеться про те, що вже відбулося – час минулий (наратив, оповідь); той, що співається – про події «тут і зараз» – час теперішній (лірико-пасторальний спосіб оспівування, філософське споглядання природи)» [5, с. 129]. Від глибоких емоцій і зворушливих художніх образів, що розгортаються крок за кроком, до чудового фіналу, емоційна хвиля досягає своєї вищої точки. Саме поєднання музичного та поетичного текстів у кантаті утворюють концентровані афективні стани, які сприяли пригніченню психоемоційного стресу та активізували у китайського народу патріотичні реакції.

Музичне мистецтво для народу у воєнний час є потужним інструментом моральної підтримки, психологічної втіхи та збереження культурної ідентичності. Воно допомагає народу подолати труднощі, поєднує його навколо спільних цінностей та дає надію на краще майбутнє. Також музичне мистецтво може бути засобом збереження культурної спадщини та ідентичності народу під час війни.

Музика є частиною культури та традицій народів, і збереження їх унікальності та цінностей є важливим під час збройних протистоянь.

Кантата «Жовта річка» стала популярною як в Китаї, так і за його межами та використовується в якості арт-вираження патріотизму. Цей твір продовжує надихати китайський народ та нагадує про важливість захисту своєї батьківщини.

Література:

1. Вей Дзюнь. Жанрова система народно-пісенної культури Китаю: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2006. 21 с.
2. Кіктенко В. О. Ідеологія комуністичної партії Китаю в період політики реформ і відкритості. *Модерні ідеології Азії*: монографія / Є.В. Гобова, С.В. Капранов, В.О. Кіктенко. Київ, 2021. С. 47–124.
3. Лі Сінпен. Кантата «Жовта річка» китайського композитора Сянь Сінхя як реакція на події антияпонської війни опору китайського народу 1937 – 1945 років: історія створення та драматургічні аспекти: науково-дослідна робота. КМАМ ім. Р.М.Глієра. Київ, 2023. 39 с.
4. Сюй Чже. Формування національних цінностей у студентів музичних спеціальностей у навчально-виховному процесі університету: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2014. 23 с.
5. Хуан Лей. Героїчна пастораль та її національно-стильова рецепція у кантаті Сянь Сінхя «Хуанхе». *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. ХНУМ імені І.П. Котляревського, 2021. Вип. 58. С. 125–149.
6. Chang I. The Rape Of Nanking: The Forgotten Holocaust Of World War II. New York, 1997. 290 p.